

VOKSENOPPLÆRINGSFORBUNDET
STUDIEFORBUNDENES INTERESSEORGANISASJON

Innholdsfortegnelse

Årsmelding for Voksenopplæringsforbundet 2009

INNLEDNING	3
1. LÆRINGSMULIGHETER.....	5
2. RAMMEBETINGELSER.....	8
3. SYNLIGHET	9
4. SAMFUNNSENKASJEMENT.....	14
5. UTVIKLING OG KVALITETSARBEID.....	16
6. ORGANISASJON.....	18
7. ADMINISTRASJON	19
8. MEDLEMSORGANISASJONER	23
9. REGNSKAP 2009	29
SLUTTORD	31

Innledning

En ny tid for læring!

Når jeg ser tilbake på virksomheten i 2009, ser jeg for meg overskriften En ny tid for læring – med ulike variasjoner alt etter som arbeidet har skritt fram.

Vi startet arbeidet i 2009 med ny optimisme, stort pågangsmot og klare målsetninger om å sikre studieforbundene gode rammebetingelser gjennom ny lov og forskrifter og økte bevilgninger over statsbudsjettet. Etter Tronutredningen som på en god måte beredte grunnen i 2007 og regjeringens vedtak i 2008 om å videreføre utredningen gjennom en ny lov, sto studieforbundene klare til å videreutvikle sin virksomhet og bidra til å oppfylle de foreslåtte overordnede målene for studieforbundenes virksomhet.

En ny tid for læring – med begrensede læringsmuligheter?

Det første skjæret i sjøen kom i januar, da forslaget til ny lov kom - uten regional forankring. Bestemmelsen om fylkeskommunenes og kommunenes ansvar var ikke videreført i lovforslaget. Det kunne ha ført til milliontap i fylkeskommunale og kommunale tilskudd og rasing av kurstilbud over hele landet. Etter en massiv interessepolitisk innsats i regi av VOFO og studieforbundene vedtok Stortinget i juni å ta inn en lovparagraf som vil bidra til at studieforbundenes interesser blir ivaretatt også regionalt og lokalt.

Arbeidet med forskift til den nye loven har vært konstruktiv både internt i samarbeid med studieforbundene og eksternt i dialog med Kunnskapsdepartementet under høringsprosessen. Vi påpekte flere momenter ved KDs forslag til forskrift som ikke ville støtte opp om lovens intensjoner, og fikk gjennomforslag på de fleste punktene da den endelige forskriften kom i desember.

En ny tid for læring – uten nye utviklingsmuligheter?

I Soria Moria 2 slår regjeringa fast at den vil ”øke den offentlige støtten til voksenopplæring”. Det styrket våre forventninger om uttelling for de siste årenes konstruktive prosess med offentlig utredning om studieforbundenes rolle og arbeidet med ny lov for feltet. Spenningen var derfor stor da forslaget til statsbudsjett for 2010 ble lagt fram. I hvor stor grad ville budsjettet gi varsel om en ”ny tid for læring”? Da det kom til praksis, viste det seg at regjeringen ikke verdsatte loven og studieforbundenes styrkede anerkjennelse med en eneste ny krone.

En ny tid for læring – med ny anerkjennelse

Den nye loven om voksenopplæring som ble vedtatt av Stortinget i juni varsler om en ny tid for læring. Den gir styrket anerkjennelse og nye forventninger til studieforbundene og voksnes læring i frivillig sektor. Loven har derfor skapt ny optimisme i en sektor som fortsatt har mye ugjort etter at de ble rammet av kuttene i statsbudsjettet for noen år tilbake.

En ny tid for læring – i en ny retning?

Loven slår fast at målet med studieforbundene er å utvikle demokratiet og skape bærekraftig utvikling, bidra til inkludering, styrke kulturelt mangfold, bidra til påvirkning av egen livssituasjon, bidra til motivasjon og tilgang til kunnskap og kompetanse for alle og være et supplement til offentlige utdanningstilbud. Disse målene harmoniserer godt med studieforbundenes egne mål, og gir klare utfordringer til nyskaping og tydelig samfunnsansvar. VOFO har startet arbeidet med å drøfte og legge til rette for operasjonalisering av målene.

En ny tid for læring – med ny giv!

Selv om målene om økte tilskudd til studieforbundene ikke er nådd, er det fortsatt stor optimisme og stort pågangsmot i sektoren. Fordi læringsbehovene og læringsmulighetene er så store, og de mange gode eksemplene viser at voksenopplæringen i frivillig sektor kan spille en avgjørende rolle for utvikling og vekst både for den enkelte, for lokalmiljøet og samfunnet for øvrig. Derfor går vi inn i 2010 med det som mål å skape ny giv for voksnes læring!

Hege Irene Fossum
Styreleder

DEL A: VOFOs virksomhet og oppfylning av målene i strategiplanen

1. Læringsmuligheter

1.1. Hva har VOFO gjort for å sikre gode arbeidsvilkår og rammebetingelser i forhold til økonomi, regelverk og rapportering?

1.1.1. Interessepolitisk arbeid – lov, forskrift og statsbudsjett

Den viktigste interessepolitiske prioriteringen for VOFO i 2009 var arbeidet med å påvirke ny lov og forskrift for studieforbundene. Høring på loven pågikk i januar og februar, og VOFO arbeidet i tett dialog med studieforbundene for å endre førsteutkastet og bidra til et bedre lovverk for studieforbundene. VOFO fikk gjennomslag for mange punkter. 8. mai la Regjeringen fram sitt utkast til ny lov om voksenopplæring gjennom Ot.prp. 87. Her manglet en forankring av regionalt og kommunalt tilskudd til studieforbundene, og VOFO jobbet opp mot Stortinget og KUF-komiteen for å få inn en paragraf om dette. Resultatet ble at loven fortsatt omtaler slikt tilskudd.

Saksordfører Freddy de Ruiter (Ap) får kake av generalsekretær i VOFO Sturla Bjerkaker.

Da loven ble vedtatt 19. juni inviterte VOFO aktørene som hadde jobbet med loven til kakefeiring på Halvorsens Conditori. To representanter fra KUF-komiteen deltok på feiringen, sammen med studieforbundsfolk, representanter fra Kunnskapsdepartementet og flere.

Etter lovvedtaket var VOFO i tett dialog med departementet om utformingen av forskriftene. Det ble arrangert dialogmøter med studieforbundene og gitt mange muligheter for innspill. Utkastet som ble sendt på høring skapte likevel stor debatt, og det ble gjennomført en grundig høringsprosess fram mot fristen 20. november. Den ferdige forskriften ble sendt ut fra departementet ca. 20. desember, og resultatet var at

studieforbundene og VOFOs innspill hadde nådd fram på de aller fleste punkter.

VOFO sendte brev til politisk ledelse i Kunnskapsdepartementet og regjeringspartienes finans- og utdanningsfraksjoner i forkant av budsjettkonferansen i mars 2009, der vi argumenterte for økte bevilgninger til studieforbundene. Dette ble fulgt opp bl.a. med møte med statsråden våren 2009. Lederen i KUF-komiteen Ine Marie Eriksen Søreide deltok på VOFOs årskonferanse i Hurdal, og gjennom dette oppnådde vi bedre kontakt med opposisjonen. I løpet av året hadde VOFO møter med stortingsrepresentanter fra de fleste partiene på Stortinget. Representantene i KUF- og FK- komiteen mottar også VOFOs nyhetsbrev. I tillegg har vi vært i dialog med politikerne gjennom brev, telefon og e-post gjennom året.

Vox er nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk, forvaltningsorgan for studieforbundene, rapportadresse for studieforbundenes virksomhet og dermed premissleverandør for mye av det studieforbundene gjør. En god dialog med Vox er viktig. Det oppnås gjennom gjensidige informasjonsmøter, gjennom faglig samarbeid og ved å invitere til innspill på aktuelle seminarer og møter. VOFO har styrket sitt samarbeid

med Vox på mange fronter gjennom året, blant annet gjennom etableringen av faste dialogmøter mellom VOFO og Vox ca to ganger per år.

VOFO har langt på vei oppfylt to av tre mål for det interessepolitiske arbeidet i 2009. I forhold til regelverk og rapportering har VOFO i stor grad fått gjennomslag for studieforbundenes interesser. Når det gjelder finansieringen har Regjeringen slått fast i Soria Moria 2 at de skal ” øke den offentlige støtten til voksenopplæring”. I Stortingsmelding 44 2008-2009 Utdanningslinja slår de fast at de vil ”oppretholde tilskuddet til studieforbundene”. Å opprettholde er mye mer defensivt enn å øke, og VOFO har ønsket en minst like offensiv satsing på studieforbunda sin voksenopplæring som det har vært på voksenopplæring gjennom for eksempel BKA-programmet og de kommunale tilbyderne. VOFO hadde som mål å øke bevilgningen over statsbudsjettet for 2010, men dette lyktes ikke.

På ett konkret punkt ble det likevel en midlertidig økning av inntektsmulighetene for studieforbundene i 2009. I forbindelse med Regjeringens tiltakspakke mot finanskrisen kom VOFO med innspill i desember 2008. Da tiltakspakka ble lagt fram i februar 2009 hadde Regjeringen foreslått å utvide målgruppene for BKA-programmet for blant annet ”å nå ut til deltakere på andre arenaer enn i arbeidslivet gjennom et utvidet samarbeid med studieforbund.” Innenfor denne særskilte potten til studieforbundene ble det innvilget søknader for til sammen 6,3 millioner kroner. Denne ordningen ble dessverre ikke videreført da Statsbudsjettet for 2010 ble vedtatt.

1.1.2. KAS-arbeidet

Nytt felles Kurs- og administrasjonsprogram for studieforbund ble initiert i 2008, da styret nedsatte en styringsgruppe for å utrede spørsmålet. Styringsgruppen nedsatte så en arbeidsgruppe og det ble gjennomført et vellykket forprosjekt 2008/2009. Dette ble finansiert med tilskudd fra departementet. Forprosjektet gikk andre halvår over i et hovedprosjekt der kravspesifikasjoner for KAS ble utviklet og leverandør og utviklerfirma ble valgt. Arbeidet kom langt under året, men fortsetter i 2010 med tanke på at alle studieforbund som slutter seg til kan administrere, registrere og rapportere i nytt system fra og med 2011.

Styringsgruppen for KAS har bestått av:

Alfredo de la Nuez, FU

Svenn Erik Bolle, AOF

Rolv Stokka, Musikkens Studieforbund og

Sturla Bjerkaker, VOFO.

1.1.3. Kopinor

Gjeldende avtale med Kopinor ble fulgt opp i 2009, og under året ble det ført forhandlinger med tanke på en ny sentralavtale for de studieforbundene som ønsket det. Forhandlingene ble sluttført i november, og ny avtale gjelder nå også for 2010 med intensjon om forlengelse til og med 2012. I den nye avtalen har VOFO oppnådd rabatt tilsvarende skoleverkets priser på kopiering av åndsverkbeskyttet materiale.

1.2. Hva har VOFO gjort for å formidle forenings- og organisasjonskunnskap?

1.2.1. VOFO læring og kompetanse

VOFO har innhentet ønsker fra studieforbundene om hva slags type kurs som er ønsket, blant annet gjennom å basere oss på resultatene fra FriKomp-prosjektet. Så langt det har vært mulig har vi lagt disse organisasjonskursene inn i tilbudet til VOFO læring og kompetanse. Følgende kurs i denne kategorien har vært avholdt i 2009: 23/1 Informasjon og mediekontakt, 27/2 Mangfold og inkludering. 23/3 Endringsprosesser i frivillige organisasjoner, 15/5 Ledelse av frivillige organisasjoner. (les mer om VOFO Læring og kompetanse under punkt 4.3).

1.3. Hva har VOFO gjort for å utvikle VOFOs regioner til å fungere som samarbeidsforum for de frivillige organisasjonene i sitt område?

1.3.1. VOFOs Regionutvalg

VOFOs regionutvalg, nedsatt av styret, leverte sin innstilling høsten 2009. Styret tok rapporten foreløpig til etterretning og sendte den på høring til VOFO-regionene og studieforbundene. Høringsfristen ble satt til 31. desember 2009, så oppfølgingsarbeidet går ut over denne årsmeldingens mandatperiode. Blant sentrale forslag i Regionutvalgets innstilling er å samordne administrative tjenester i og for regionene. VOFO sentralt kan utføre for eksempel personaladministrative og økonomiske tjenester for regionene.

Regionutvalget har bestått av:

Hallvard Julseth, Folkekulturforbundet, leder

Sigmund Fosse, VOFO Rogaland/AOF

Jon G. Olsen, VOFO Akershus/Musikkens Studieforbund

Tone Andersen, VOFO Finnmark

Sturla Bjerkaker, VOFOs administrasjon

Ut over arbeid i og rundt regionutvalget har VOFO innhentet statistiske opplysninger og gitt slike tilbake til regionene. I tillegg er visse regioner fulgt opp spesielt, bl.a. Oppland, der VOFO er med i en styringsgruppe i et prosjekt mellom Oppland Fylkeskommune og VOFO

1.3.2. Utlyst midler til nytenking/prosjekter

VOFO arbeider for å profesjonalisere regionleddene og yter tilskudd til synliggjøring og nye tiltak. Statutter for sentrale tilskudd til regionleddene har siden 2008 bidratt til å dreie tildelingene mer mot aktivitet og mindre mot ordinær drift. I 2009 ble det gitt tilsagn om kr.595.000 i regionale tilskudd og kr.100.000 ble øremerket regionkonsulentenes deltakelse på regionkonferanser.

1.3.3. Deltakelse på årsmøter og medlemsmøter

Til regionenes årsmøter og medlemsmøter i 2009 reiste sentralt ansatte til i alt 13 av regionene med informasjon om og drøfting av forslag til ny lov om voksenopplæring. Disse besøkene bidrar til bedre kontakt, kompetanseheving og utveksling av informasjon som skal være nyttig for både regionleddene og VOFOs sentralledd.

1.3.4. Læringsdagene for voksne

Totalt ble 71 aktiviteter i 15 fylker registrert på Læringsdagens nettsider. Dette er en reduksjon fra om lag 100 aktiviteter i 2008.

Les mer under pkt 3.1.7 Medieoppmerksomhet

1.4. Hva har VOFO gjort for å initiere og utvikle gode pedagogiske metoder?

1.4.1. VISIBLE

VISIBLE er et toårig prosjekt under EUs program for livslang læring, Leonardo da Vinci som ble avsluttet 30. november 2009. Prosjektet hadde totalt ni partnere i Bulgaria, Ungarn, Belgia, Frankrike, Italia, Romania, Slovakia og VOFO i Norge. Prosjektet jobbet med kompetanse, validering og utvikling av en valideringsprosess med fokus på prosjektledere i Europa og styrking av deres kompetanse. Opprinnelig var målgruppen prosjektledere i EUs regionale utviklingskontorer, men kan også brukes av andre. Metoder og verktøy ble samlet i en guidebok som kan fås ved henvendelse til VOFO. Vårt

hovedbidrag var et spill til bruk som opplæringsverktøy for folk som jobber i prosjekter. Spillet har blitt presentert og brukt i alle partnerlandene og har fått god respons. Mer informasjon finnes på VOFOs nettsider under ”prosjekter”.

1.4.2. NVLs nettverk Adult Education

VOFO deltok i 2009 i NVLs nettverk Adult education, med spesielt fokus på voksenpedagogikk og lærerens rolle. Nettverket forberedte en workshop og et seminar som skal gjennomføres 1. halvår 2010.

2. Rammebetingelser

2.1. Hva har VOFO gjort for å dokumentere måloppnåelse og vise gode eksempler gjennom analyser og høringsvar?

2.1.1. Liste over høringsvar

- Kunnskapsdepartementet – NOU 2009:18 Rett til læring.
- Kunnskapsdepartementet – Forlag om endringer i fagskoleloven
- NORAD – Norads retningslinjer for informasjonsstøtten.
- Kunnskapsdepartementet – Ny lov om læring utenfor det formelle utdanningssystemet.
- Kunnskapsdepartementet – innstillingen til utvalget for fag- og yrkesopplæringen/Karlsenutvalget.
- Kunnskapsdepartementet – forslag om endringer i universitets- og høyskoleloven
- Kunnskapsdepartementet – forslag til forskrift om studieforbund og nettskoler.

2.2. Hva har VOFO gjort for å påvise studieforbundenes evne til å utføre viktige samfunnsoppdrag?

Se pkt 1.1.1 interessepolitisk arbeid

2.3. Hva har VOFO gjort for å bidra med informasjon og rådgiving om prosjektmidler?

2.3.1. Tilskuddsbasen på nett

På hjemmesidene til VOFO finnes en oppdatert oversikt over offentlige og private legater og tilskuddsordninger regionalt, nasjonalt, nordisk og internasjonalt. Det er VOFO regionene som har ansvaret for første kategori, og VOFO sentralt som tar hånd om de andre tre. En har valgt å gjøre oversikten bred og dermed relevant for flere enn studieforbundene og deres medlemsorganisasjoner.

2.3.2. EØS-midlene

VOFO formidler prosjekthenvendelser fra EØS-området til potensielle norske prosjektpartnere. Det er ingen tilgjengelig statistikk over hvilke av disse henvendelsene som fører til prosjektsamarbeid, men til sammen ble det godkjent ca 80 prosjekter med norske NGO-partnere i perioden 2005-2009. VOFO har i 2009 hatt en god dialog med den norske Helsingforskomité som er UD's forlengede arm ut mot frivillige organisasjoner i denne sammenheng.

2.3.3. Grundtvigutvalget

Det nasjonale utvalg for Grundtvigprogrammet – delprogram av EUs program for livslang læring – er nedsatt av Kunnskapsdepartementet og arbeider i tilknytning til Sinus administrasjon. Utvalget er ledet av VOFO i hele den 10-årsperioden det har eksistert. Utvalget vurderer prosjektsøknader innenfor gitte rammer og bidrar til å spre informasjon og kunnskap om europeiske prosjektmuligheter og partnere. Les intervju med leder i Grundtvigutvalget Sturla Bjerkaker på forskning.no her

<http://www.forskning.no/artikler/2010/januar/240772>.

2.3.4. Leonardo DaVinci utvalget

VOFO er representert i det norske Leonardo Da Vinci utvalget. Dette utvalget er et rådgivende organ som gjør faglige vurderinger av nasjonale prioriteringer innenfor EUs fokusområder for Leonardo Da Vinci programmet for livslang læring.

2.3.5. Informasjonsseminarer med NVL og SIU

VOFO arrangerte i 2009 i samarbeid med NVL og SIU to informasjonsmøter om Nordplus Voksenprosjekter, ett i Oslo og ett i Skien.

2.4. Hva har VOFO gjort for å ha løpende og god dialog med myndighetene og bidra til at en ny lov blir tilpasset studieforbundenes virksomhet?

Se pkt 1.1.1 interessepolitisk arbeid

3. Synlighet

3.1. Hva har VOFO gjort for å utvikle og gjennomføre gode strategier for kommunikasjon og samfunnskontakt?

3.1.1. Generelt om informasjons og kommunikasjonsarbeidet

VOFO har satset mye på informasjons- og kommunikasjonsarbeidet i 2009, både på det strategiske og praktiske planet. Kommunikasjonsarbeidet er tett knyttet til det interessepolitiske, men inkluderer også gjennomføring og utvikling av det kontinuerlige, rutinemessige og praktiske informasjonsarbeidet. VOFO jobbet i 2009 målrettet for å utvikle en mer bevisst informasjonskultur for å formidle aktivitet og resultater til flere på en bedre måte.

3.1.2. Strategisk kommunikasjonsplan

I 2008 og 2009 jobbet VOFO med utviklingen av en strategisk kommunikasjonsplan. I denne prosessen ble det gjort en analyse av ulike mål og målgrupper for VOFOs kommunikasjonsvirksomhet, og det ble gjort prioriteringer for kommunikasjonsarbeidet. Planen slår fast at VOFOs hovedmål for kommunikasjonsarbeidet kan beskrives todelt: 1) VOFO skal være en god interessepolitisk representant for studieforbundene, og sørge for at de får best mulige livsvilkår. 2) VOFO skal sørge for at voksnes læring er synlig i offentligheten, og at kunnskapen i befolkningen om frivillig sektors læringstilbud øker. Planen er et 16 siders dokument, og er sammenfattet i en kortversjon. (Vedlegg 1).

3.1.3. Nettsider

I 2009 ble det lagt ut totalt 191 saker på forsiden på www.vofo.no, det er gjennomsnittlig 3,7 saker per uke. Dette er i tråd med målsettingen om godt oppdaterte nettsider til enhver tid. Det er noen færre saker enn i 2008. I tillegg har det kontinuerlig blitt lagt ut relevante seminarer og konferanser. Under *dokumenter og publikasjoner* er det lagt ut en rekke rapporter og faglige ressurser fra ulike kilder til fri nedlasting. Denne basen har blitt bygget kraftig ut i løpet av året. Her er også tidligere utsendte nyhetsbrev lagt ut.

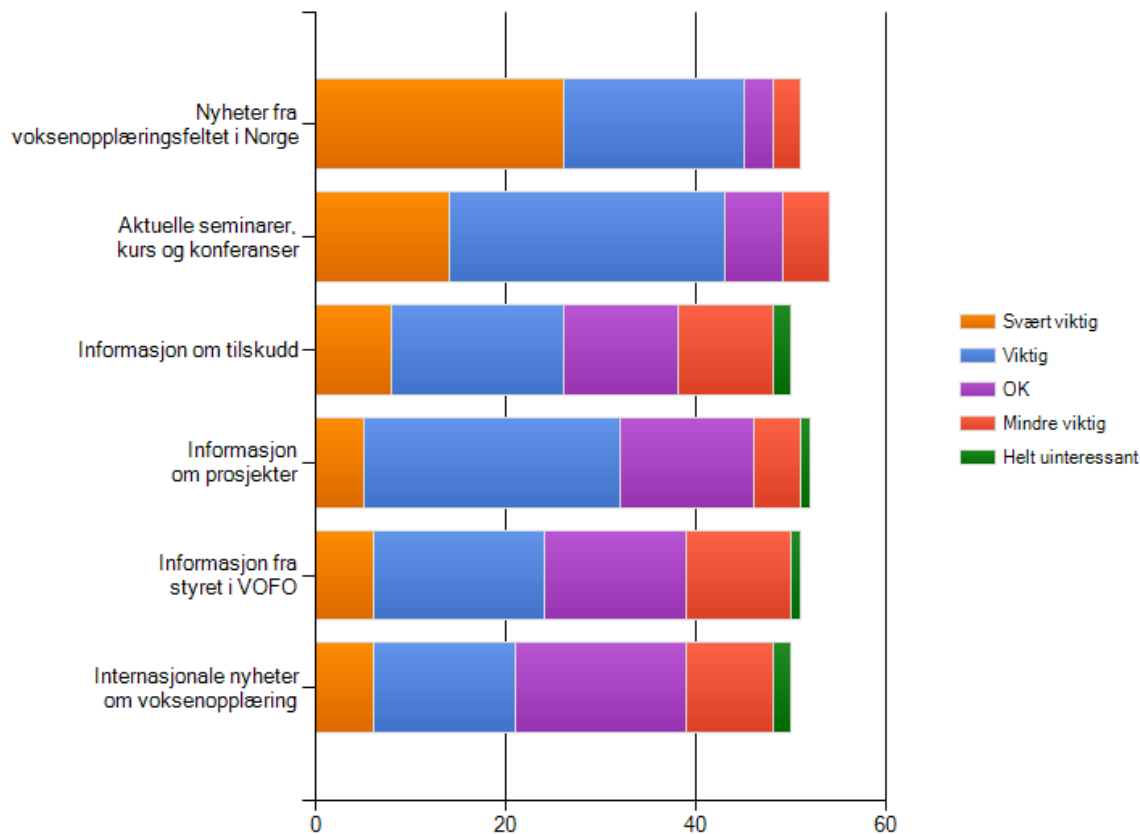
Sommeren 2009 fikk VOFO gjort en analyse av nettsiden i forbindelse med et kommunikasjonskurs i VOFO læring og kompetanse. Analysen gav innspill til videreutvikling av nettsiden og tips til forbedringer. Den har blitt brukt i det kontinuerlige utviklingsarbeidet gjennom hele året.

3.1.4. Brukerundersøkelse

Mellom 4. og 16. desember gjennomførte VOFO en brukerundersøkelse for sine nettsider. Det var 61 personer som svarte på undersøkelsen, et brukbart antall. Hovedinntrykket var at de fleste fant det de

lette etter på VOFOs nettsider. Tilbakemeldingene rundt hva slags informasjon en ønsker å finne på www.vofo.no vil være retningsgivende for arbeidet med nettsidene videre. Svarene på dette spørsmålet går fram av tabellen nedenfor.

Hvilken informasjon ønsker du å finne på www.vofo.no?

3.1.5. Siste nytt fra VOFO

VOFOS nyhetsbrev "Siste nytt fra VOFO" ble sendt ut 35 ganger i 2009, og hadde ved årets slutt omkring 190 mottakere. Tilbakemeldingene på nyhetsbrevet er gode, og er en viktig kanal for å trekke lesere til www.vofo.no og for å spre invitasjoner til konferanser og nyheter fra voksenopplæringsfeltet ut til et bredere publikum.

3.1.6. Brosjyrer og informasjonsmateriell

Det var planlagt å lage flere nye informasjonsbrosjyrer i 2009, men på grunn av manglende kapasitet har dette blitt utsatt til 2010. Det ble utviklet én brosjyre i 2009, en informasjonsbrosjyre om VOFO på fire språk, som ble brukt som "visittkort" under CONFINTEA VI i Brasil i desember.

3.1.7. Medieoppmerksomhet

VOFO sendte ut flere pressemeldinger knyttet opp til det interessepolitiske arbeidet i 2009. Da lovutkastet kom, uten regional forankring, sendte VOFO ut pressemeldingen "Ny lov kan gi milliontap og rasering av kurstilbud". Da Statsbudsjett 2010 ble lagt fram sendte VOFO ut pressemeldingen "Selvmotsigende voksenopplæringsbudsjett!". Da loven ble vedtatt 19. juni feiret VOFO med kake, og sendte pressemeldinger. Dette gav oppslag i Agderposten.

<http://www.agderposten.no/article/20090616/LOKAL8/78093436/1022/ABONNEMENT>

Læringsdagene er en viktig kilde til synlighet for studieforbundene og voksenopplæringssektoren. I 2009 var det flere regioner som gjorde en god innsats på dette området, og det var oppslag i en rekke lokal- og regionalaviser. I tillegg var det TV-innslag både på Dagsrevyen, NRK Østlandssendingen, NRK Østafjells og NRK Østnytt. Fra sentralt hold var det utdelingen av Folkeopplysningsprisen til Jørn Hurum som vakte mest oppmerksomhet. Det var også ulike prisutdelinger som fikk mest oppmerksomhet i regionmedia.

3.2. Hva har VOFO gjort for å drive lobbyarbeid basert på fakta, analyser og eksempler?

3.2.1. Statistikkarbeid

På vegne av KD har VOFO ansvar for ekstra kvalitetssikring av statistikken for studieforbundenes virksomhet. VOFO har etter ønske fra KD også vært behjelpelig med å formidle statistikken til interesserte, for eksempel fylkeskommuner og medier. Arbeidet med statistikken har i 2009 vært preget av innfasing av nytt lovverk. VOFO har hatt kontinuerlig kommunikasjon med Vox og SSB om eventuelt nye rapporteringsrutiner i forbindelse med det nye regelverket. Spesiell betydning har det at skillet mellom kurs med- og uten lærer er borte, og eventuell innføring av rapportering i tråd med NUS 2000 (Norsk Utdanningsstandard) for skoleparallelle kurs. Ved årets slutt var forholdene rundt rapporteringsrutiner ennå ikke avklart, og dette arbeidet følges videre opp i 2010.

Les også punkt 1.1.1 om interessepolitisk arbeid.

3.3. Hva har VOFO gjort for å vedlikeholde og utvikle gode nettverk?

3.3.1. Læringsdagene for voksne

Styrings- og arbeidsgruppa som planla og gjennomførte Læringsdagene for voksne 2009 har bestått av følgende personer: Dag Johnsen (Utdanningsdirektoratet), Åge Hanssen (Vox), Arne Gundersen (ABM-utvikling) og Hilde S. Grønhovd (prosjektleder, VOFO). Årets hovedkonferanse "Tid for læring" ble avholdt på Felix konferansesenter fredag 23. oktober. Konferansen hadde ca 70 deltakere. VOFO fikk mange positive tilbakemeldinger på innholdet og opplegget på konferansen. Folkeopplysningsprisen 2009 ble tildelt førsteamanuensis ved UiO og Naturhistorisk Museum Jørn H. Hurum. Årets Læringshelt 2009 ble Ali Abdulhakim Qorane, sykepleiestudent ved høyskolen i Østfold.

Læringsdagene styres av et råd som er et bredt og viktig nettverk for VOFO. I tillegg til representanter for VOFO og studieforbundene består Rådet for Læringsdagene av ABM Utvikling (Statens senter for arkiv, bibliotek og museum), Folkehøgskolerådet, Frivillighet Norge, IKVO (Interesseorganisasjonen for Kommunal Voksenopplæring), KS, Kunnskapsdepartementet, LO, NHO, NFF (Norsk forbund for fjernundervisning og fleksibel utdanning), Norgesuniversitetet, Seniornett, UNESCO-kommisjonen, Universitets- og Høgskolerådet, Utdanningsdirektoratet, Utdanningsforbundet og Vox (Nasjonalt senter for kompetansepolitikk). Rådet møtes en gang i året, og har kontakt via e-post mellom møtene. Nettverket bidrar med innspill og bidrar til å spre informasjon om Læringsdagene, priser og aktiviteter.

3.3.2. NY GIV-planlegging

VOFO initierte allerede i 2008 en felles konferanse for alle aktørene innen voksnes læring. Det meste av planleggingen foregikk i 2009, og i mars 2010 går landskonferansen; "Ny Giv – samling om voksnes læring" av stabelen på Lillehammer. Det lyktes VOFO å få med en rekke sentrale organisasjoner og institusjoner på feltet i prosjektet, bl.a. Vox, Utdanningsforbundet, LO, HSH, SIU, KS og Oppland Fylkeskommune. En referansegruppe med alle partnere har vært i arbeid rundt konferansen. Problemstillingen har vært å gjøre noe med den mangel på samarbeid og samordning som er både innen den formelle og ikke-formelle delen av voksnes læring i dag. VOFO ser konferansen som et tiltak

i å oppfylle hovedstrategien om ”å fronte fremtiden for voksnes læring” og delstrategien om å bidra til å bygge og utvikle nettverk. Blant andre vil statsråden innlede på konferansen.

3.3.3. Nordisk samarbeid

VOFO representerer studieforbundene i Folkbildning Norden – de nordiske VOFO’enes uformelle samarbeidsorgan. Folkbildning Norden møtes et par ganger i året. Det ene møtet holdes sammen med VOFO’ene i de baltiske statene og man stiller der normalt med både tillitsvalgte og ansatte ledere. Det andre er et mindre nordisk møte hovedsakelig for generalsekretærene. Voksenopplæringen i de baltiske landene har gjennom mange år erklært stort utbytte av dette nettverket. Erfaringsutveksling og nettverksbygging på nordisk nivå har lang tradisjon innen folkeopplysning og voksenopplæring. NVL-samarbeidet og det organiserte samarbeidet enkelte studieforbund har over de nordiske grensene er også eksempler på det.

3.3.4. EAEA

VOFO er medlem av EAEA – European Association for the Education of Adults, som er vår felles interesseorganisasjon på et europeisk overnasjonalt nivå. EAEA har hovedsete i Brussel, og mye av organisasjonens ressurser benyttes i lobbyarbeid i EU-systemet, et arbeid vårt felt har utbytte av for så vidt gjelder utdanningsprogrammene m.v. EAEA tilbyr også prosjekter, veiledning, kurs og kobler organisasjoner som har utbytte av å utveksle erfaringer sammen i nettverk. Danmark, Finland og Sverige har for tiden styremedlemmer i EAEA, Norge ikke.

3.3.5. ICAE

VOFO er medlem av ICAE – International Council for Adult Education, som er vår felles NGO-baserte solidaritets- og interesseorganisasjon på et overnasjonalt globalt nivå. ICAE har hovedsete i Montevideo, Uruguay. ICAE arbeider for ”the right to learn for all women and men” og har spesiell fokus på alfabetisering. ICAE følger derfor tett opp målene i Education for all og The Millennium Development Goals og var sentrale i gjennomføringen av UNESCOs sjettede verdenskonferanse om voksenopplæring, Confintea VI i Brasil i desember. VOFO er representert i styret for finansutvalget i ICAE. ICAE bidrar også for vår del indirekte til å styrke kontakten og nettverkene mellom den ikke-formelle voksenopplæringen her hjemme og Norads NGO-prosjekter ute.

3.3.6. NVL

VOFO hadde inntil 30. juni 2009 (fra 2005) rollen som nasjonal koordinator for det nordiske nettverket for voksnes læring, NVL. Nettverket er initiert og finansiert av Nordisk Ministerråd. Stillingen var definert til et omfang av 50 %. Koordinators rolle omfattet informasjon, koordinering, initiativ og samhandling om voksnes læring i Norden. VOFO har også etter at den formelle rollen ble avviklet vært en aktiv deltaker i det viktige nettverket som NVL utgjør.

3.3.7. Confintea

I månedsskiftet november/desember 2009 gjennomførte UNESCO sin sjettede verdenskonferanse om voksnes læring, i Belém i Brasil. Flere hundre delegater og observatører deltok. Norges offisielle delegasjon på ti medlemmer ble ledet av politisk sekretær i Kunnskapsdepartementet Sylvi Bratten og daværende UNESCO-ambassadør Ole Briseid. VOFO var

representert i delegasjonen og stilte for øvrig med flere observatører, bl.a. takket være VOFOs stipendordning. Norge markerte seg relativt sterkt i konferansen og hadde medlemmer i redaksjonsutvalget som forfattet konferansens deklarasjon. I denne ble det, bl.a. etter norsk påtrykk, lagt avgjørende vekt på alfabetisering og grunnleggende ferdigheter som tiltak for å redusere analfabetismen i verden.

De internasjonale nettverkene som VOFO og studieforbundene gjennom slike arrangement blir en del av er viktige i en tid da slagordet ”Tenke globalt, handle lokalt” må vendes 180 grader til ”Handle globalt, tenke lokalt”.

3.3.8. Frikanalen

Det frivillige Norge fikk egen TV-kanal i 2007, med de første prøvesendingene høsten 2008. Organisasjoner og enkeltpersoner har her mulighet til å fortelle om sin virksomhet på frivillighetsområdet, de er selv ansvarlig for produksjon av programmer, og har redaktøransvar for at de holder seg innenfor norsk lov. Programmene som er vist siden oppstarten av prøvesendingene 15.oktober 2008 viser stor bredde i innslagene. Frikanalens programmer vises på Riks-TV hver dag, og kan sees på nettet på www.frikanalen.tv. Studieforbundene er representert i styret gjennom Populus Studieforbundet folkeopplysning, og VOFO har lederen i Frikanalens Programråd.

3.3.9. Frivillighet Norge

VOFO har samarbeidet med Frivillighet Norge om aktuelle saker, fulgt opp aktuelle arrangementer, og deltatt i noen av nettverkene deres. VOFO har også vært representert i valgkomiteen.

Les også under punkt 5.2.2 Forskning på frivillighet

3.3.10. Foreningenlles

Foreningenlles er en sammenslutning av organisasjoner og institusjoner på feltet skjønnlitteratur, med formål å øke folks leseglede. Det har vært satset stort på ungdom gjennom skolesystemet og idretten, men også på voksne, spesielt menn og innvandrere.

3.4. Hva har VOFO gjort for å samle og formidle suksesshistorier og gode eksempler fra studieforbundene?

3.4.1. The Learners' Voice

VOFO er prosjektleder for prosjektet The Learners' Voice som er et nordisk/baltisk prosjekt støttet av Nordplus Voksen. Hensikten med prosjektet er å motivere til læring gjennom andre som har opplevd utvikling og muligheter via læring og utdanning. Prosjektet ønsker sammen med lærende å utvikle en metode som gir trygghet og kompetanse i å formidle et reflektert budskap til en målgruppe. Prosjektideen bygger videre på prosjektet ”Fra læringshelt til læringsambassadør” (2007-2008) et nasjonalt prosjekt støttet av Vox. Prosjektet har som mål å utvikle en presentasjonsbrosjyre på engelsk og i hvert av partnerlandene, en håndbok som bl.a. inneholder hvordan bli en læringsambassadør og god nettsideinformasjon.

3.4.2. Årets Læringshelt

Årets Læringshelt 2009 Ali Qorane mottar prisen av Åse Kleveland

Prisen Årets Læringshelt deles ut hvert år under Læringsdagene for voksne. Prisen deles ut til en person som på tross av ulike hindringer gjennom sin læring som voksen har endret sin livssituasjon. VOFO driver mye mediarbeid knyttet til denne prisen, og legger til rette for at studieforbundene skal kunne formidle suksesshistorier. Erfaringen hittil viser at nominasjonene til prisen kommer fra alle andre voksenopplæringsarenaer enn studieforbundene, så prisen har bidratt til å formidle positive læringshistorier – men i størst grad fra andre enn studieforbundene. Flere nominasjoner fra studieforbundene kan endre på dette.

4. Samfunnsengasjement

4.1. Hva har VOFO gjort for å følge opp målformuleringene i Tronutredningen og stimulere til økt innsikt på områdene?

I samarbeid med NVL har VOFO ledet det nordiske nettverket *Folkeopplysningen bærer*. Nettverket samler inn og presenterer pedagogisk gode eksempler på tiltak for bærekraftig utvikling. Nettverket hadde i 2009 ansvar for en workshop om temaet under konferansen Active Citizenship i Göteborg.

Les mer under pkt 1.1.1 interessepolitisk arbeid og pkt 4.3.1 VOFO Læring og kompetanse.

4.2. Hva har VOFO gjort for å koordinere, samle og utveksle erfaringer for å møte nye samfunnsbehov?

4.2.1. Papparingen

Prosjektet ble etablert i april 2009 i samarbeid med Reform – ressurscenter for menn, og er finansiert av Bufdir. etter felles søknad fra VOFO og Reform. Målet er å utvikle et landsdekkende tilbud om samtalegrupper for fedre. Prosjektet skal etter planen avsluttes 01. mai 2010.

I prosjektets styringsgruppe har VOFO og Folkekulturforbundet vært representert. I tillegg har VOFO deltatt i referansegruppen. Tor Inge Martinsen har vært engasjert som prosjektleder. I prosjektet blir det i et utvalg kommuner gjennomført forsøksgrupper der en modell for lokal organisering, materiell og metodikk blir utprøvd. Ved avslutningen av prosjektet skal det være utviklet en sentral modell for permanent drifting av papparinger, modell(er) for lokal organisering av arbeidet, deltakermateriell (Pappapermen) og en modell for gruppelederopplæring, inkl. materiell.

4.2.2. Foreldringen

VOFO utviklet i 2007, med støtte fra Sosial- og helsedirektoratet og i nært samarbeid med flere av studieforbundene Foreldringen – et nytt lavterskeltilbud for foreldre basert på samtalegruppe- og selvhjelpsmetodikk. Tiltaket var forankret i opptrappingsplanen for psykisk helse. Endelig opplegg ble lansert i februar 2008. For å sikre utbredelse av tilbudet søkte VOFO i oktober 2008 SHdir. om midler til en samlet tiltaksplan for spredning av Foreldringen. Direktoratet fant ikke å kunne bevilge midler til formålet. Det har gjennom 2009 vært noe aktivitet tilknyttet Foreldringen i enkelte kommuner, men omfanget har vært mindre enn forventet. VOFO hadde ansvar for en Workshop om Foreldringen og Papparingen på den europeiske konferansen Active Citizenship i Göteborg i september.

4.2.3. Læringslos

VOFO har gjennom prosjektet Ringleaderskolen utviklet et kurskonsept for skoling av ledere av studieringer som vi har gitt navnet "Læringslos". Kurset tar opp i seg både studieringen som tradisjonell arbeidsform og studieringen som en moderne arbeidsform for selvstyrt læring i mindre grupper. Kurset tar for seg læringsmetoder som var ukjent i studieringens barndom, bl.a. ulike sider ved e-læring. Prosjektet legger til grunn at studieringen representerer en demokratisk læringsform der deltakerne er med på like vilkår og med like forutsetninger. *NOU 2007:11 Studieforbund – læring for livet* foreslår at demokrati og aktivt medborgerskap skal være en av studieforbundenes satsningsområder

framover. Læringslokkurset ses også i det perspektivet. Prosjektet har involvert flere studieforbund og er gjennomført i perioden august 2008 til november 2009.

4.2.4. Språk- og kulturguider (SKG)

VOFO har spredd informasjon om erfaringer og nytte av SKG i ulike fora der vi har møtt forskjellige typer kurstilbydere og andre relevante aktører. Vi har videreformidlet kontakt til AOF Oslo som i dag bruker SKG i norskundervisningen og har god erfaring med dette. SKG er et ”verktøy” for tilpasset og brukerrelevant opplæring og kommunikasjon på tvers av språklige og kulturelle grenser. Dette gjør det lettere å fullføre og lære godt norsk for folk med minoritetsspråklig bakgrunn. Slik fyller språk- og kulturguider et viktig samfunnsbehov.

4.2.5. Bærekraft

VOFO hadde under den europeiske konferansen Active Citizenship, i Göteborg, ansvar for Workshopen Folkeopplysningen bærer. Der ble gode eksempler på bærekraftig tiltak presentert og reflektert over.

4.2.6. Arbeidsliv

VOFO deltok på et seminar holdt av Nordisk forum for innovasjon i det flerkulturelle arbeidslivet; et møte mellom næringslivet, næringsdepartementet og frivillige organisasjoner.

VOFO hadde i samarbeid med Studieforbundet Aftenskolen Høyres studieforbund og NVL ansvaret for den nordiske konferansen Norden som kunnskapsarena – kunnskapsbehov i arbeidslivet.

4.2.7. Studietur til CEDEFOP

I februar 2009 arrangerte VOFO studietur til CEDEFOP i Thessaloniki i Hellas med støtte fra Utenriksdepartementets informasjonsmidler for europeisk samarbeid. Det var 15 deltakere fra studieforbund og VOFO-regioner, og de fikk grundig innføring i hvordan EU ser for seg fremtiden innen yrkesfaglig utdanning. Deltakerne var også med på en konferanse ”Teachers and trainers at the heart of innovation and VET-reforms”.

4.2.8. Studietur til Brussel

VOFO repeterte suksessen fra 2008, og inviterte i samarbeid med Europahuset til ny studietur til Brussel. Temaet var ”EU/EØS og norsk voksenopplæringspolitikk”. Turen hadde 15 deltakere fra studieforbund, medlemsorganisasjoner og VOFOs regioner. Turen gikk av stabelen fra 10. -13. november.

4.3. Hva har VOFO gjort for å stimulere til fornyelse og kompetanseheving ved å utvikle VOFO læring & kompetanse som studieforbundenes og frivillig sektors egen læringsarena?

4.3.1. VOFO Læring og kompetanse

VOFO arbeidet i 2009 særlig med oppfølgingen av arbeidet med den nye voksenopplæringsloven og forskriftsarbeidet. Vi fokuserte på lovutkastets målområder, og integrerte disse i seminarrekken til VOFO læring og kompetanse. På bakgrunn av målområdene og andre innspill om behov fra målgruppene utviklet vi årets program. Målområdene gjenspeiles i seminarutvalget, kanskje mest direkte i temaer som mangfold og inkludering, endringsprosesser og motivasjon.

VOFO Læring og kompetanse inneholder seminarrekke, konferanser, møter og studieturer. Det ble i 2009 gjennomført sju seminarer i Oslo på følgende temaer: Informasjon og mediekontakt, mangfold og inkludering, endringsprosesser i frivillige organisasjoner, internett som kommunikasjonsverktøy, ledelse av frivillige organisasjoner, motivasjon for læring og deltakelse, og prosjektarbeid og ledelse. I tillegg til

de sentrale kursene gjennomførte VOFO også et seminar (Ledelse av frivillige organisasjoner) med ca. 30 deltakere for VOFO-regionene i Midt-Norge, i Stjørdal. VOFO Læring og kompetanse hadde i 2009 ca.200 deltakere totalt. Seminarene evalueres av deltakerne, og vi får stort sett gode og ganske nyanserte tilbakemeldinger. Vi spør blant annet om seminarene svarer til forventningene, og har fått mange tilbakemeldinger som for eksempel "Bra! Vi fikk hva vi var lovet!", "Stadig like dyktige forelesere, engasjerende og troverdige", "Bedre enn ventet" og "Spennende dag!"

5. Utvikling og kvalitetsarbeid

5.1. Hva har VOFO gjort for å initiere og gjennomføre kvalitets- og metodeutviklingsprosjekter?

5.1.1. Kvalitetsveiledere for kurs i tredje sektor

VOFO har tatt initiativet til, og leder prosjektet ” Kvalitetsveiledere for kurs i tredje sektor”. Prosjektet ble finansiert av VOX og hadde oppstart 1. august 2009 og skal avsluttes innen 1. juni 2010. Prosjektet dreier seg om å utvikle kvalitetsveiledere til bruk hos ikke-formelle læringstilbydere. Veilederne skal bistå organisasjonen med kvalitetsgjennomgang og kvalitetssikring av selve organisasjonen. I prosjektet utvikles og prøves et kvalitetsveilederkurs som skal gå over to samlinger i mars/april 2010. Mellom samlingene har kursdeltakerne praksis hos ulike studieforbund/medlemsorganisasjoner. Prosjektet bygger på det avsluttede prosjektet RECALL og utviklingen av det Europeiske kvalitetsmerket EQM. Les mer om prosjektet på VOFOs nettsider under prosjekter.

5.1.2. Nordisk kvalitetsnettverk

VOFO deltok i 2009 (fortsetter i 2010) i det nordiske nettverket Kvalitet i voksnes læring. Hovedhensikten er å samle og presentere nordiske eksempler på kvalitet i Voksnes læring slik at de kan ha overføringsverdi som modeller for arbeidet med kvalitet.

Les også om Kvalitetsweb under punkt 5.7.1

5.2. Hva har VOFO gjort for å stimulere til økt forskning om voksnes læring?

5.2.1. Kontakt med VILL

Med bakgrunn i ny Voksenopplæringslov, ønsket VOFO og studieforbundene igjen å sette fokus på forskning om virksomheten i studieforbundene og deres medlemsorganisasjoner. Dette var et sentralt tema da den forrige Lov om voksenopplæring (1976) ble vedtatt og iverksatt. I 2009 ble det innhentet synspunkter og ønsker fra studieforbundene om temaer det kunne forskes på, og det ble tatt kontakt spesielt med NTNUs avdeling VILL - Voksne i Livslang Læring. Arbeidet fremover ses også i lys av NTNU ViLLs arbeid med deres etablerte Masterprogram i voksnes læring, og deres Bachelor som er under utvikling på samme område.

5.2.2. Nettverk for forskning på frivillighet

VOFO har i arbeidsåret deltatt i Frivillighet Norges nettverksgruppe for forskning på frivillighet. Der har det vært mye fokus på det nyopprettede Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, og VOFO har løftet fram ønsket om å bringe lærings-/opplæringsdimensjonen inn i dette forskningsprogrammet.

5.3. Hva har VOFO gjort for å utvikle en reflektert etisk standard i samarbeid med studieforbundene?

5.3.1. Kvalitetsutvalget

VOFOs styre fornyet i 2008 mandatet til Kvalitetsutvalget til 31.12.09. Utvalget skulle bidra til å styrke arbeidet med kvalitet og etiske vurderinger i studieforbundene. Kvalitetsutvalget fokuserte i 2009 spesielt på et hensiktsmessig kvalitetsverktøy, men drøftet også kontinuerlig utfordringer studieforbundene møter i forhold til kjerneverdier og de etiske standarder all virksomhet må reflektere. Kvalitetsutvalget jobbet i 2009 med utviklingen av Kvalitetsweb.

Les mer om Kvalitetsweb under punkt 5.7.1.

Kvalitetsutvalget har bestått av:

Alfredo de la Nuez, Studieforbundet Folkeuniversitetet, leder

Tom Runar Hansen, AOF Norge

Ingvar Lyche, Norsk Kristelig Studieråd

Jan Heier, Populus

Marianne Ween, VOFOs styre

Rolv Stokka, Musikkens Studieforbund

5.4. Hva har VOFO gjort for å initiere samhandling om erfaring og ideer, skape og tilby møteplasser for dialog?

5.4.1. Reisestipend

Voksenopplæringsforbundet administrerer Kunnskapsdepartementets reisestipendordning for medarbeidere i studieforbundene. Stipendmuligheten er ment å stimulere til studiereiser i utlandet og bygging av internasjonale nettverk for samarbeid på voksenopplæringsfeltet. Søkerne ble spesielt bedt om å fokusere på bærekraftig utvikling i videste forstand. Stipendsøknadene prioriteres av studieforbundene. Vofo beslutter endelig tildeling. I 2009 hadde vi 100 søkere fra 12 studieforbund, en søknadssum på kr.1.416.000 og delte ut 50 stipend på til sammen kr.350.000 til 26 kvinner og 24 menn fra hele landet. Reisene gikk til ca.25 land over hele verden, med stort spenn i både formål og utbytte. Vofo besitter et rikt utvalg reiserapporter til bruk for interesserte.

Andre tiltak som bidrar til å nå dette målet: Les mer under pkt 4.3.1 VOFO Læring og kompetanse og punkt 1.3.4 Læringsdagene for voksne.

5.5. Hva har VOFO gjort for å initiere utvikling av felles tekniske løsninger for administrasjon og rapportering (dokumentasjon, statistikk og informasjon)?

VOFO har initiert og ledet arbeidet med utviklingen av et nytt felles kurs- og administrasjonsprogram for studieforbundene (KAS). Les mer under punkt 1.1.

5.6. Hva har VOFO gjort for å bruke sitt internasjonale nettverk til å formidle ideer, impulser og utvikling blant studieforbundene?

5.6.1. DialogWeb

DialogWeb er et nordisk webtidsskrift om voksnes læring, koordinert og finansiert gjennom NVL, Nordisk nettverk for voksnes læring. VOFO har den norske korrespondenten og leverer artikler fra voksenopplæringsmiljøet i Norge til DialogWeb til de åtte årlige utgivelsene. Redaktøransvaret går på omgang og i 2009 var VOFOs korrespondent redaktør for nummer 3/2009 med tema ”Folkbildning”

og nummer 6/2009 med tema ”de sterke kvinnene”. VOFO bidrar til å formidle DialogWeb til lesere i Norge gjennom nettsider, nyhetsbrev og rekruttering av abonnenter.

5.6.2. InfoNet

InfoNet er et europeisk Grundtvigprosjekt som skal utveksle artikler om voksnes læring i hele Europa. InfoNet har en stor artikkeldatabase på nett og sender ut nyhetsbrev med jevne mellomrom. VOFO er partner i prosjektet, og bidro i 2009 med to artikler til databasen. VOFO har også brukt artikler fra InfoNet på sin nettside. InfoNet gir muligheter for utveksling av ideer, impulser og erfaringer på tvers av landegrensene, og VOFO bidrar til å formidle disse impulsene til Norge gjennom nettsider og nyhetsbrev.

Andre tiltak som bidrar til å nå dette målet: Les mer under pkt 4.3.1 VOFO Læring og kompetanse.

5.7. Hva har VOFO gjort for å stimulere til at studieforbundene regelmessig gjennomgår egne kvalitetsrutiner?

5.7.1. Kvalitetsweb

I 2009 vurderte det styreoppnevnte Kvalitetsutvalget det som viktig å utvikle et hensiktsmessig verktøy for kvalitetssikring. Dette ble ansett som spesielt viktig i forhold til ny lov og forskrifter. Verktøyet skulle samle alle nødvendige dokumenter, eksempler og modeller som er viktige for gode rutiner og kvalitetssikrede systemer i studieforbundene og deres medlemsorganisasjoner. Prosessen ble avsluttet i 2009, men den tekniske tilretteleggingen ble gjort rundt årsskiftet. Det elektroniske verktøyet Kvalitetsweb ble ikke ferdigstilt før i 2010 og vil bli omtalt i neste års årsmelding.

Les også om Kvalitetsutvalget under punkt 5.3.1.

DEL B: VOFOs organisasjon og drift

6. Organisasjon

6.1. Årsmøte

Årsmøte ble avholdt på Internasjonalt kultursenter og museum i Oslo, onsdag 27. mai. Møtet hadde 48 deltakere. Møtet vedtok uttalelsen ” Ny lov må gi nytt løft for voksnes læring i studieforbundene”.

6.2. Styrets arbeid

Styret hadde i 2009 følgende sammensetning før årsmøtet:

Leder	Hege I. Fossum, Frikirkelig Studieforbund
Nestleder	Alfredo de la Nuez, Studieforbundet Folkeuniversitetet
Styremedlem	Svenn Erik Bolle, AOF Norge
Styremedlem	Hallvard Julseth, Folkekulturforbundet
Styremedlem	Kristin Orestad Clementz, Musikkens studieforbund
Styremedlem	Marianne Ween, Funksjonshemmedes Studieforbund
1.varamedlem	Lise Kihle Gravermoen, Bygdefolkets Studieforbund
2.varamedlem	Åsmund Haugseth, Aftenskolen Høyres studieforbund
Rep. for ansatte	William Evans
Vara for ansatte	Hilde S. Grønhovd

Styret fikk følgende sammensetning etter årsmøtet:

Leder	Hege I. Fossum, Frikirkelig Studieforbund
Nestleder	Alfredo de la Nuez, Studieforbundet Folkeuniversitetet
Styremedlem	Kristin Orestad Clementz, Musikkens studieforbund
Styremedlem	Marianne Ween, Funksjonshemmedes Studieforbund
Styremedlem	Svenn Erik Bolle, AOF Norge
Styremedlem	Hallvard Julseth, Folkekulturforbundet
1.varamedlem	Lise Kihle Gravermoen, Bygdefolkets Studieforbund
2.varamedlem	Åsmund Haugseth, Aftenskolen Høyres studieforbund
Rep. for ansatte	William Evans
Vara for ansatte	Hilde S. Grønhovd

Styret hadde i 2009 seks styremøter. Styrets hovedoppgave er å styrke og utvikle det interessepolitiske arbeidet for å befeste studieforbundenes posisjon og økonomi. God posisjon og trygg økonomi vil igjen styrke studieforbundenes bidrag til individets og samfunnets behov for kunnskap, kompetanse og demokratisk utvikling.

Styrets hovedansvar er å følge opp VOFOs organisasjon via regnskap, budsjett, strategi- og arbeidsplan. Styreåret 2009 har utover faste saker vært preget av arbeidet med ny lov og innspill til arbeidet med forskriftene til loven. I forbindelse med dette har arbeidet med et nytt Kurs- og administrasjonsprogram hatt fokus. Utarbeidelse av en tilfredsstillende avtale med Kopinor som flest mulig studieforbund kan godkjenne og knytte seg til, har vært en viktig sak også dette året.

Styret hadde i 2009 tre utvalg i aktivitet:

- 1) Kvalitetsutvalget (2008/2009), les under punkt 5.3.1.
- 2) KAS–styringsgruppe (kurs- og administrasjonssystem), les under punkt 1.1.2.
- 3) Regionutvalget, les under punkt 1.3.1.

6.3. Ledermøter og dialogmøter

Det ble avholdt to ledermøter og flere dialogmøter i 2009. Ledermøtet 14. januar handlet om den nye loven. Der var Anne Skomedal og Roger Spidsberg fra Kunnskapsdepartementet til stede. Dialogmøtet 5. august samlet representanter fra mange studieforbund for å gi innspill til Kunnskapsdepartementet til utformingen av forskrift til ny lov om voksenopplæring. Ledermøtet 10. november behandlet VOFOs høringsuttalelse til forskrift for studieforbund og nettskoler.

7. Administrasjon

7.1. Ansatte på VOFOs hovedkontor

Administrasjonen har i 2009 bestått av 8,7 årsverk, til sammen 10 personer. I tillegg har VOFO i samarbeid med NAV hatt en praktikant på engasjement i to perioder. Samarbeidet med NVL om norsk koordinator for voksnes læring i Norden, som utgjorde 50 % av en stilling, ble avviklet 30.juni 2009.

Administrasjonen har i styreåret 2009 hatt tre heldags personalseminarer der arbeidsplanen ble gjennomgått og oppgaver prioritert og fordelt. I tillegg har administrasjonen faste ukentlige kontormøter der det informeres om aktuelle saker og oppgaver drøftes og fordeles.

7.1.1. Likestilling

VOFO har 10 ansatte, 2 menn og 8 kvinner. Generelt er kvinner overrepresentert på feltet Voksnes læring og det er et mål for hele feltet å rekruttere flere menn.

7.1.2. HMS

Sykefraværet i VOFO var i 2009 på 2,1 %. VOFOs ledelse har gjennomgått det obligatoriske HMS kurset og har deltatt på brannvernkurs i regi av gårdeier. VOFO har skriftlige prosedyrer for HMS arbeidet og Anne Berit Sveen er verneombud. VOFO forurenses ikke det ytre miljø gjennom sin virksomhet.

7.1.3. Representasjon 2009

Organisasjon/institusjon	Navn	Representant/vararep.	Periode
EØS/NFM-NGO midler	William Evans	Representant	2008
Frikanalen	Astrid Thoner	Leder programrådet	2008-
Frivillighet Norge	Hege Fossum	Vara til styret	2008-2009
	Astrid Thoner	Representant	2007-
	Astrid Thoner	Medl.valgkomiteen	2008 -
Folkeakademiet Distrikt Oslo	Berit Mykland	Leder	2008
Foreningen !Les	Astrid Thoner	Styremedlem	2003 -
Forum for europeisk utdanningspolitikk	Sturla Bjerkaker	Representant	2005 -
Grundtvig programutvalg	Sturla Bjerkaker	Leder	2008 -
	Cathrine Thue	Vararepresentant	2008 -
ICAE Finansutvalget	Sturla Bjerkaker	Medlem	2002 -
ICAE Executive Board	Sturla Bjerkaker	Styremedlem	2007-
Referansegruppen for EØS spesialutvalg for utdanning KD	Cathrine Thue	Medlem	2007-
Leonardo da Vinci programutvalg	William Evans	Representant	2007-
	Ellen Stavlund	Vararepresentant	2007-
Nasjonalt utvalg for fagskoleutdanning i helse- og sosialfag	Edel Rosvold	Representant	2006-
NVL- Nordisk Nettverk for Voksnes Læring	Ellen Stavlund	Koordinator	til juni 2009
Nordisk redaktørnettverk (Dialogweb)	Hilde S. Grønhovd	Redaktør	2008-
Nordisk ekspertnettverk for validering, NVL	Cathrine Thue	Medlem	2006 - 2009
Nordisk nettverk i voksenpedagogikk	Sturla Bjerkaker	Medlem	2005 -
Oslo Folkeakademi	Doris Bjerke	Vararepresentant	2007-
	Ellen Stavlund	Nestleder	2002-
	Berit Mykland	Sekretær	
NVL	Ellen Stavlund	Koordinator Norge	2005 -
Læringsdagene	Hilde Grønhovd	Prosjektleder	2008 -
Læringsheltprisen	Ellen Stavlund	Leder	
SSP Senter for seniorpolitikk	Berit Mykland	Representant	2005-
Seniornett Norge	Sturla Bjerkaker	Medlem av rådet	2007-
UNESCO-konferansen Confintea VI	Sturla Bjerkaker	Medlem av den norske delegasjon	2009

Vox Ref.gruppa for nasjonale kompetansemål/lesing og skrivning	Astrid Thoner	Medlem	2006 -
--	---------------	--------	--------

7.2. VOFO i Regionene

VOFOs 17 regionledd dekker alle landets fylker. VOFO regionene arbeider etter ulike organisasjonsmodeller. De er selvstyrte, og det valgte styret har det juridiske, økonomiske og personalmessige ansvar.

VOFO står tradisjonelt sterkt i en del fylker, men det er store ulikheter. To regioner har ingen administrativ ressurs. Fire fylkeskommuner yter ikke årlig tilskudd til studieforbund, og to fylkeskommuner yter ikke tilskudd til drift av VOFO. Regionutvalgets rapport "Handle lokalt – VOFO over hele landet" gir en god tilstandsrapport. I 2009 har det vært arrangert to samlinger for regionalt ansatte og tillitsvalgte med faglig innhold. Regionene ble invitert til å avgi høringsuttalelser om både ny lov og forskrift, og høringssvarene ble innarbeidet i VOFOs høringsuttalelse til departementet. Det har vært et stort og godt engasjement omkring ny lov og forskrift rundt om i landet. Det var derfor helt naturlig at bestemmelsen om at kommuner og fylkeskommuner kan yte tilskudd til voksenopplæring i regi av studieforbundene ut fra kommunale og fylkeskommunale planer ble tatt inn i den endelige lovteksten.

VOFO Østfold Regionkonsulent Ludvig Claeson Stilling 25 % VOFO kjøper tjenester hos Østfold Musikkråd	<i>VOFO Østfold</i> Styreleder Jorunn Lilleng Senterpartiets studieforbund
VOFO Akershus Regionkonsulent Anneth Winger Stilling 100 %	VOFO Akershus Styreleder Jon G. Olsen Musikkens studieforbund
VOFO Oslo Regionkonsulent Berit Mykland Stilling 40 %	VOFO Oslo Styreleder Tove K. Eriksen, Folkeuniversitetet /Merete Bellingmo, AOF Oslo
VOFO Hedmark Regionkonsulent Arne Bjørgan Stilling 50%	VOFO Hedmark Styreleder Stein Hallem Folkeuniversitetet Innlandet.
VOFO Oppland Regionkonsulent Ellen Traaseth Stilling 100%	VOFO Oppland Styreleder Bjørn Lunke, Folkeuniversitetet Innlandet / Finn Arild Simensen, AOF Innlandet
VOFO Buskerud Regionkonsulent Grethe H. Knutsen Stilling 50 %	VOFO Buskerud Styreleder Reidun Weaas, Folkeuniversitetet /Anne-Lise Jordanger, AOF
VOFO Vestfold/Telemark Regionkonsulent Liv Nordman Stilling 40 %	VOFO Vestfold/Telemark Styreleder Bjørn Stulen, AOF
VOFO Agder Regionkonsulent Liv Nordman	VOFO Agder Styreleder Asborg Ege

Stilling 20 %	Populus studieforbundet folkeopplysning
VOFO Rogaland Regionkonsulent Tarald Oma jr. Stilling 60 %	VOFO Rogaland Styreleder Sigmund Fosse AOF
VOFO Hordaland Regionkonsulent Torgeir Toppe VOFO kjøper tjenester hos AOF	VOFO Hordaland Styreleder Trygve Ellingsen Folkeuniversitetet
VOFO Sogn og Fjordane Regionkonsulent Malene Dybaa Stilling 40 %	VOFO Sogn og Fjordane Styreleder Per Rune Vereide Senterpartiets studieforbund
VOFO Møre og Romsdal Regionkonsulent Christine Svoren Stilling 40 %	VOFO Møre og Romsdal Styreleder Harald Ormbostad Folkekulturforbundet
VOFO Sør-Trøndelag Ingen regionkonsulent	VOFO Sør-Trøndelag Styreleder Elsa Lysskløtt Flønes AOF Midt-Norge
VOFO Nord-Trøndelag Regionkonsulent Arne Jostein Vestnor Ansatt i Nord-Trøndelag fylkeskommune	VOFO Nord-Trøndelag Styreleder Marna Ramsøy, Senterpartiets studieforbund / Marit Nandrup - Pettersen, Folkeuniversitetet
VOFO Nordland Regionkonsulent Jørn Helge Sørensen Stilling 100 %	VOFO Nordland Styreleder Dag Ofstad, Folkeuniversitetet /John L. Andreassen, Senterpartiets studieforbund
VOFO Troms Ingen regionkonsulent Arbeidende styreleder	VOFO Troms Styreleder Knut M. Pedersen AOF
VOFO Finnmark Regionkonsulent Tone Andersen Stilling 100 %, total ressurs 150 %	VOFO Finnmark Styreleder Grethe Marit Olsen, Folkekulturforbundet /Nils Petter Pedersen, Musikkens studieforbund

8. Medlemsorganisasjoner

Aftenskolen Høyres Studieforbund

Høyres Hovedorganisasjon
Høyres Studenterforbund
Senior Høyres Landsforbund
Unge Høyres Landsforbund

Akademisk Studieforbund

Arkitektenes Fagforbund
Bibliotekarforbundet
Den norske kirkes presteforening
Den norske legeförening
Den norske tannlegeforening
Den norske veterinärforening
Krigsskoleutdannede Offiserers Landsforening
Norges Farmaceutiske Forening
NITO – Norges ingeniør- og teknologorganisasjon
Norges Juristforbund
Norges Kommunerevisorforbund
Norges Interne Revisorers Forening
Norsk Ergoterapeutforbund
Norsk forskerforbund
Norsk Fysioterapeutforbund
Naturviterforbundet
Norsk Psykologforening
Norsk Sykepleierforbund
Politiets Fellesforbund
Samfunnsviternes fagforening
Samfunnsøkonomenes fagforening
Siviløkonomene
Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening
Universitet – og Høyskoleutdannedes Forbund
Utdanningsforbundet

AOF Norge

Arbeiderbevegelsens Presseforbund
AEF – Arbeiderbevegelsens Rus- og Sosialpolitiske Forbund
Arbeidernes Ungdomsfylking
Det norske Arbeiderparti
EL & IT Forbundet
Fagforbundet
Fellesforbundet
Fellesorganisasjonen for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere
Folkets Hus Landsforbund
Forbundet for Ledelse og Teknikk
Foreningen Norges Døvblinde
Framfylkingen - LOs barne- og

familieorganisasjon
Handel og Kontor i Norge
Industri Energi
Kristne Arbeidere
Landsorganisasjonen i Norge
LO-Stat
Musikernes fellesorganisasjon
Norges Handikapforbund
Norges Handikapforbunds Ungdom
Norges Offisersforbund
Norges Velforbund
Norsk Arbeidsmandsforbund
Norsk Fængsels- og Friomsorgsforbund
Norsk Folkehjelp
Norsk Jernbaneforbund
Norsk Lokomotivmannsforbund
Norsk Nærings- og Nyttelsesmiddelarbeiderforbund
Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund
Norsk Sjømannsforbund
Norsk Tjenestemannslag
Norsk Transportarbeiderforbund
Norsk Treindustriarbeiderforbund
Norske Idrettsutøveres Sentralorganisasjon – NISO
Skolenes landsforbund

Bygdefolkets Studieforbund

Gartnerhallen
Geno
Gjensidige Forsikring
HOFF Norske Potetindustrier
Honingcentralen
Landkreditt bank
Norges Birøkerlag
Norges Bygdekvinnelag
Norges Bondelag
Norges Bygdeungdomslag
Norges Pelsdyrslag
Norges Skogeierforbund
Norsk Landbruksrådgivning
Norsk Sau- og Geit
Norske Felleskjøp
Norsvin
Nortura
Tine
TYR Norsk kjøttfeavlslag

Folkekulturforbundet

Båtlaget Braute
DIS – Norge
Forbundet KYSTEN
Fortidsminneforeningen

HATS (Hålogaland Amatørteaterselskap)

Kringkastingsringen
LUFSS - Landslaget for nærmiljøskolen
Landslaget for lokalhistorie
Landslaget lokalhistorie i skolen
Noregs Mållag
Noregs Ungdomslag
Norges Husflidslag
Norges Museumsforbund
Norsk Amatørteaterforbund
Norsk Forening for Fartøyvern
Norsk Forening for Kulturhistorisk
Sverdfekting
Norsk Kulturarv
Norsk Målungdom
Norsk Quilteforbund
Norsk Selskap For Fotografi
Organisasjon for Scenekjempere i Norge
Rosegården Teaterhus
Samenes Folkeforbund
Seniordans Norge
Vestlandske Teatersenter
Vestnorsk kulturakademi

Frikirkelig studieforbund

Credokirken Studieråd
De Frie Evangeliske Forsamlinger
Den Nordisk Katolske Kirke
Det Norske Baptistsamfunn
Det Norske Misjonsforbund
Frelsesarmeens Studieforbund
Josvakirkens Studieråd
Kirken av Guds Nåde Studieråd
Kristent Fellesskap Bergens Studieforbund
Kristen Tjeneste Studieråd
Maran Ata Norge
Menigheten Karisma Senters Studieråd
Metodistkirken
Navigatørene NHH
Norges Kristne Råd
Norges Unge Katolikker
Ny Generasjon
Pinsevenenes Studieråd
Sentermenigheten i Asker Studieråd
Stiftelsen Kraft
Studentforeningen Navigatørene

Troens Liv Bibelsenters Studieråd
Ungdom i Oppdrags Studieråd
Vineyard Norge Studieråd

Funksjonshemmedes Studieforbund

ADHD-foreningen
Afasiforbundet i Norge
Autismeforeningen i Norge
Cerebral Parese Foreningen
Dysleksiforbundet i Norge
Foreningen for arm- og benprotesebrukere,
MOMENTUM
Foreningen for Hjertesyke Barn
Foreningen for Kroniske Smertepasienter
Foreningen for Muskelsyke
Foreningen for Søvn sykdommer
Hørselshemmedes Landsforbund
Landsforeningen for Hjerter- og Lungesyke
Landsforeningen for Huntingtons Sykdom
Landsforeningen for Nyrepasienter og
Transplanterte
Landsforeningen for Overvektige
Landsforeningen for Pårørende innen Psykiatri
Landsforeningen for Trafikkskadde i Norge
Landsforbundet for kombinert Syns- og
Hørselhemmede/Døvblinde
Landsforbundet for Utviklingshemmede og
Pårørende
Marfanforeningen
Mental Helse Norge
Morbus Addison's Forening
Multipel Sklerose Forbundet i Norge
Norges Astma- og Allergiforbund
Norges Blindeforbund
Norges Diabetesforbund
Norges Døveforbund
Norges Fibromyalgi Forbund
Norges Migreneforbund
Norges Myalgisk Encefalopati Forening
Norges Parkinsonforbund
Norsk Cøliakiforenings Ungdom
Norsk Dystoniforening
Norsk Epilepsiforbund
Norsk Forbund for Svaksynte
Norsk forening for Ehler Danlos Syndrom
Norsk Forening for Nevrofibromatose
Norsk Forening for Stomi- og
Reservoaropererte
Norsk interesseforening for Stamme
Norsk Lymfødemforening
Norsk Psoriasisforbund
Norsk Revmatikerforbund

Norsk Thyreoideaforbund
Norsk Tourette Forening
Ryggforeningen i Norge
Ryggmargsbrokk- og hydrocephalusforeningen
Rådgivning om Spiseforstyrrelser
Støtteforeningen for Kreftsyke Barn
Ungdomsgruppa i Kreftforeningen

Idrettens Studieforbund

Norges Ake-, Bob- og Skeletonforbund
Norges Amerikanske idretters Forbund
Norges Badminton Forbund
Norges Bandyforbund
Norges Basketballforbund
Norges Bedriftsidrettsforbund
Norges Biljardforbund
Norges Bokseforbund
Norges Bordtennisforbund
Norges Bowlingforbund
Norges Bryteforbund
Norges Bueskytterforbund
Norges Castingforbund
Norges Cricketforbund
Norges Curlingforbund
Norges Cycleforbund
Norges Danseforbund
Norges Dykkeforbund
Norges Fekteforbund
Norges Fotballforbund
Norges Fleridrettsforbund
Norges Fri-idrettsforbund
Norges Golfforbund
Norges Gymnastikk- og Turnforbund
Norges Hundekjørerforbund
Norges Håndballforbund
Norges Ishockeyforbund
Norges Judoforbund
Norges Kampsportforbund
Norges Kickboxing Forbund
Norges Klatreforbund
Norges Luftsportsforbund
Norges Motorsportsforbund
Norges Orienteringsforbund
Norges Padleforbund
Norges Roforbund
Norges Rugbyforbund
Norges Rytterforbund
Norges Seilforbund
Norges Skiforbund
Norges Skiskytterforbund
Norges Skytterforbund

Norges Skøyteforbund
Norges Snowboardforbund
Norges Softball og Baseball Forbund
Norges Squashforbund
Norges Studentidrettsforbund
Norges Styrkeløftforbund
Norges Svømmeforbund
Norges Tennisforbund
Norges Triathlonforbund
Norges Vannskiforbund og Wakeboard Forbund
Norges Vektløfterforbund
Norges Volleyballforbund

Kristelig Folkepartis Studieforbund

Kristelig Folkeparti
Kristelig Folkepartis Kvinner
Kristelig Folkepartis Ungdom

Norsk Kristelig Studieråd

Areopagos
Blå Kors i Norge
Den Evangelisk Lutherske Frikirke
Den Norske Israelmisjon
Den norske kirkes menigheter
Den Norske Kirkes Kateketforening
Den Norske Sjømannsmisjon
Det Evangelisk-lutherske Kirkesamfunn
Det norske Diakonforbund
Det Norske Misjonsselskap
Guds menighet Vegårdshoi
Institutt for Kristen Oppseding
Indremisjonsforbundet
KA - Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon
Kia – Kristent interkulturelt arbeid
Kirkens SOS i Norge
Kristen Idrettskontakt
Kristkirkenettet
Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte
Norges KFUK/KFUM
Norges KFUK/KFUM speidere
Norges Kristelige Folkehøgskolelag
Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag
Norges Kristelige Studentforbund
Normisjon
Norsk Luthersk Misjonssamband
Norsk Misjon i Øst
Norsk Søndagsskoleforbund
Det Norske Bibelselskap

Stiftelsen Oase
Victorine

Musikkens studieforbund

AKKS Norge
bandORG
De unges Orkesterforbund
Foreningen Musikk fra livets begynnelse
Foreningen Norske Kordirigenter
Korpsnett Norge
Landsforbundet Dissimilis
Landslaget for Spelemenn
Musikk i Skolen
Musikkens Venners Landsforbund
Norges Barne- og Ungdomskorforbund
Norges Kirkesangforbund
Norsk country musikk forbund
Norsk Festivalsangerforbund
Norsk forening for musikkterapi
Norsk jazzforum
Norsk Kammermusikkforbund
Norsk Mandolin- og Balalaikaorkesterforbund
Norsk Munnspillforum
Norsk Rockforbund
Norsk Sangerforbund
Norsk sangerforum
Norsk Viseforum
Norske Symfoniorkestres Landsforbund
Norske Trekkspilleres Landsforbund
Rytmask Musikkforum
Ung Kirkesang

Samisk Studieutvalg

Norske Samers Riksforbund

Sjøsamisk Studieforbund

Kystfolkets Studieorganisasjon
Urfolkets studieorganisasjon

Senterpartiets Studieforbund

Senterkvinnene
Senterpartiet
Senterungdommen

Studie- og opplysningsforbundet SO

Alta Sangvirkelag
Art of Living
Ang Passang
Bevegelsen for Sosialisme
Biologisk dynamisk forening
Blandakoret Nordaførr
Camphillbevegelsen
Change the World

Kunstscolen på Rotvoll
Foreningen for livsveiledning og selvutvikling
Norske økosamfunn
Fritt Helsevalg
Forum ny skole
Fosnafolk
Fritt Norden Norge
Gardsopplevelser
Hadeland Interkommunale Korforening
Helseforum for Kvinner
Holistisk forbund
Hypatia
International Kvinneliga for Fred og Frihet
Innvandrerne Landsorganisasjon
Koret Oslo Ø
Koret Rause Røster
Landsforeningen for Lesbisk og Homofil frigjøring
Landsorganisasjonen for Romanifolket
Mixdur
Nettverkskreditt BA
Norsk Forbund for Helsepedagogikk og Sosialterapi
Norsk gardsost
Norsk Kvinnesaksforening
Om Så Kor
OIKOS - Økologisk Landslag
Permakulturforeningen
Radio Nova
RadiOrakel
Raudt Kor på Stord
Rødstrupen
Samorganisasjonen for film og teater
Sandnes og Jæren Sosialistiske Kor
Sangkoret Villvin
Sareptas Krukke
Sosialistisk Kor i Oslo
Sosialistisk Ungdom
Sosialistisk Venstreparti
Sarp'azz
Vestkanten Sosialistiske Kor
Vincent Lunges Institutt
VSOB Lilleaker

Studieforbundet Folkeuniversitetet

Acem Studieorganisasjon
ANSA – Association of Norwegian Students
Abroad
Ensliges Landsforbund
Finansforbundet
Human-Etisk Forbund

Landslaget for norskundervisning
Maskinentreprenørenes forbund
Nasjonalforeningen for folkehelsen
Norges Helsedansforbund
Norges Korforbund
Norges Musikkorps Forbund
Norges Røde Kors
Norsk Filmklubbforbund
Norsk Radio Relæ Liga
Norske Kunstforeningers Landsforbund
Norske Kvinners Sanitetsforening
Organisasjonen Voksne for barn
Parat
Seniornett
Stafo

Populus - studieforbundet folkeopplysning

Adopsjonsforum
Afghanistankomiteen i Norge
Aleneforeldreforeningen
CISV Norges Internasjonale barneleire
Demokratisk Alternativ
Den internasjonale kampanjen for iranske kvinners rettigheter – Norge
Den irakiske kurdiske asylsøker og flyktningeorganisasjon i Norge
Det Hvite Bånd
Det Norske Totalavholdsselskap
DNT's Barneforbund
Dyrebeskyttelsen Norge
Elevorganisasjonen
Europeisk Ungdom
Familieklubbene i Norge
Folkeakademienes Landsforbund
Forbundet Mot Rusgift
Foreningen for kunstterapi
Foreningen Frikanalen
Fremtiden i Våre Hender
Hyperion
Håndverksted for barn og unge
Interessegruppa for Kvinner med spiseforstyrrelser
Interesseorganisasjon for iranske flyktninger i Norge
Internasjonale Sosialister
IOGT-J Norge
IOGT Norge
Juvente
Komiteen for et fritt Irak
Kvinnefronten
Kvinnegruppa Ottar
Landsforbundet Teatrets Venner

Latin-Amerikagruppene i Norge
LEVE Landsforeningen for etterlatte ved selvmord
Libra Helse - og Kostholdsorganisasjon
Miljøpartiet De Grønne
Motorførernes Avholdsforbund
Motorførernes Avholdsforbunds
Ungdomsforbund
Nei til EU
Norges Fredslag
Norges Fredsråd
Norges Kommunistiske Parti
Norges Kvinne- og Familieforbund
Norges Sosiale Forum
Norsk Helse og Avholdsforbund
Norsk Esperantoforbund
Norsk Forbund for Utviklingshemmede
Norsk Forening for Integrativ Terapi
Norsk Forening for psykosynteseterapeuter
Norsk Fosterhjemsforening
Norsk Fredssenter
Norsk Frilynt Ungdomsforbund
Norske Kvinners Sanitetsforening (Nord-Trøndelag krets)
Palestinakomiteen i Norge
Parsamtalenettverket
Partiet Rødt
PRESS

Revolusjon!
Rusfri Oppvekst
Rød Ungdom
SOS Rasisme
Tamil Development Network of Norway
Ungdom mot EU
Ungdom mot Narkotika
Utviklingsfondet - Spire

Studieforbundet natur og miljø

4H Norge
Den Norske Turistforening
Det Kgl. Selskap for Norges Vel
Det norske hageselskap
Hest og Helse
Natur og Ungdom
Norges Birøkterlag
Norges Fritids- og Småfiskerforbund
Norges Jeger- og Fiskerforbund
Norges Kaninavlforbund
Norges Naturvernforbund
Norges sopp- og nyttevekstforbund

Norges speiderforbund
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Norsk Botanisk Forening
Norsk Kennel Klub
Norsk Ornitologisk Forening
Norsk Roseforening

Venstres Opplysningsforbund

Norges Liberale Studentforbund
Norges Unge Venstre
Norges Venstrekvinnelag
Venstres Hovedorganisasjon

9. Regnskap 2009

Resultatregnskap

	Regnskap 2009	Budsjett 2009	Avvik	Regnskap 2008
Inntekter				
Offentlige ressurstilskudd	5 914 219	6 000 000	-85 781	5 665 200
Kontingenter	522 561	533 000	-10 439	458 429
Prosjekter	Note 1 2 867 339	2 140 000	727 339	2 599 804
Kurs og konferanser	237 111	300 000	-62 889	259 728
Salg	0	0	0	12 225
Andre inntekter	Note 2 534 371	365 000	169 371	625 942
Driftsinntekter	10 075 601	9 338 000	737 601	9 621 328
Kostnader				
Ressurstilskudd til fylkesledd	581 150	800 000	-218 850	563 715
Personalkostnader *)	6 301 921	5 720 000	581 921	5 497 352
Kurs, møter, konferanser	1 270 843	1 035 000	235 843	1 237 382
Kostnader ved lokaler	457 136	472 000	-14 864	424 422
Informasjon og markedsføring	279 911	400 000	-120 089	644 699
Kontorhold	424 018	440 000	-15 982	541 463
IT-kostnader	218 576	215 000	3 576	265 533
Styret, revisjon, m.m.	357 075	330 000	27 075	348 164
Avskrivninger	Note 3 11 143	11 000	143	11 143
Sum driftskostnader	9 901 773	9 423 000	478 773	9 533 871
Resultat før finanstransaksjoner	173 828	-85 000	258 828	87 456
Netto finansresultat	64 993	100 000	-35 007	192 616
Resultat etter finanstransaksjoner	238 821	15 000	223 821	280 072
Avsetninger				
Avsatt til KAS-fond	100 000			
Resultat etter avsetninger	138 821			

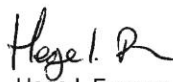
*) Generalsekretærs lønn: ltr. 75 (kr 614.500,-)

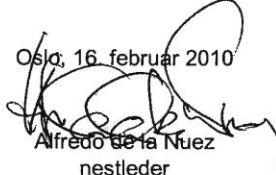
BALANSE PR. 31.12.09

Voksenopplæringsforbundet

	Utgående balanse 31.12.09	Inngående balanse 01.01.09
EIENDELER		
Anleggsmidler		
Maskiner og utstyr	Note 3 10 214,20	21 357,00
Sum anleggsmidler	<u>10 214,20</u>	<u>21 357,00</u>
Omløpsmidler		
Debitorer	Note 4 1 298 710,00	73 618,78
Forskuddsbetalte kostnader	90 928,54	400,00
Reise-/lønnforskudd	4 974,13	203,20
Aksjer	Note 5 33 000,00	33 000,00
Bankinnskudd	2 496 819,71	3 603 274,29
Kontanter	5 171,00	7 075,00
Sum omløpsmidler	<u>3 929 603,38</u>	<u>3 717 571,27</u>
SUM EIENDELER	<u>3 939 817,58</u>	<u>3 738 928,27</u>
EGENKAPITAL OG GJELD		
Fri egenkapital		
Kapital pr. 01.01.	979 883,49	699 811,69
Avsatt av årets resultat	138 820,71	280 071,80
Sum fri egenkapital	<u>1 118 704,20</u>	<u>979 883,49</u>
Fond		
Utviklingsfond	Note 6 6 620,41	146 898,54
KAS-fond	100 000,00	
Sum fond	<u>106 620,41</u>	<u>146 898,54</u>
Sum egenkapital	<u>1 225 324,61</u>	<u>1 126 782,03</u>
Gjeld		
Kreditorer	Note 7 201 603,92	551 980,90
Skyldig skatt og avgifter	605 654,26	563 888,99
Skyldig lønn og feriepenger	526 908,90	500 393,12
Overføring av prosjektmidler	Note 8 1 380 325,89	995 883,23
Sum gjeld	<u>2 714 492,97</u>	<u>2 612 146,24</u>
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	<u>3 939 817,58</u>	<u>3 738 928,27</u>

Oslo, 16. februar 2010

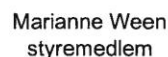

Hege I. Fossum
styreleder

Alfredo de la Nuez
nestleder

Svann Erik Bolle
styremedlem

Hallvard Julseth
styremedlem

Kristin Orestad Clementz
styremedlem

Marianne Ween
styremedlem

William Evans
styremedlem

Ellen Stavliund
generalsekretær

Sluttord

La oss minnes Lov om voksenopplæring av 1976. Den innledet en god periode for voksnes læring. Et banebrytende arbeid hadde gått foran. Allerede i 1965 la regjeringen Gerhardsen, med Helge Sivertsen som fagstatsråd, fram landets første stortingsmelding om voksenopplæring. Det ble forløperen til loven, men det skulle ta noen år. Det ble NOU, det ble stortingsmelding, det ble proposisjon - og det ble lov. Verdens første lov om voksenopplæring, ble det sagt, trådte i kraft 1977. Ved utgangen av 2009 ble den avvirket.

Loven hadde en formålsparagraf som alle siterte fra i sine festtaler; loven skulle bidra til at mennesker fikk et mer meningsfylt liv. Bak sto synet på kunnskap som berikende for livskvaliteten og at alle hadde evner til å lære gjennom hele livet, når det skjedde på deres egne premisser. Deltakerinnflytelse og demokrati var kjernebegreper i loven. Medvirkning fremmer læring, sa de lovmakerne som bl.a. var inspirert av pedagogen Paolo Freire. Dette var jo 1970-tall. Loven skulle bidra til å organisere og finansiere slike læringsprosesser. Alle skulle med. Voksenopplæring som skal virke må foregå i alle rom og alle aktører må agere. Frivillige organisasjoner hadde naturligvis drevet opplæring lenge, og derfor ble de innlemmet i loven, bare de konstituerte seg som opplysningsorganisasjoner, senere som studieforbund. Studieforbundene skulle først og fremst tilby opplæring utenfor offentlige pensumlister, mens det offentlige skulle ta seg av den skoleparallelle voksenopplæringen, med en viss overlapping mulig.

Så begynte det å gå hull på loven. Bestemmelser ble uaktuelle, paragrafer overflødige. Et avgjørende ”banesår” kom da den skoleparallelle voksenopplæringen ble flyttet over i den ferske opplæringsloven tidlig på 2000-tallet. Det var tiden moden for, men det gapende hullet den påførte voksenopplæringsloven var det ikke mulig å bøte. Nå var ikke loven lenger en rettighetslov, og den ble satt på sidespor. Der risikerte studieforbundene også å havne, ikke minst etter at Kompetansereformen på samme tid satte kunnskapens nytteverdi foran dens egenverdi - som arbeidsplassreform.

Men VOFO ville det ikke slik. Vi fikk gjennomslag hos den første rød-grønne regjeringen for at studieforbundene skulle fram i lyset igjen. Vi fikk gjennomslag for ny utredning. Tronutredningen kom, ny proposisjon og ny lov om voksenopplæring. Gjennom hele 2009 – denne beretningen beskriver det – foregikk arbeidet med både ny lov og ny forskrift til loven. Det gikk raskere denne gang, enn forrige. Ved årets slutt var en ny lov på plass der studieforbundene igjen har en framtrædende plass. Det var på høy tid med ny lov, og den er blitt bra, kortere og mer konsis enn den gamle. Overordnede mål om studieforbundenes innsats for demokrati og aktivt medborgerskap, inkludering og kulturelt mangfold er med, slik vi ville.

Men vi må få opplyse om en viktig forskjell mellom gammel og ny lov som hører med i minneordet om den gamle: Da *den* trådte i kraft i 1977 fulgte det med en betydelig og markert økning i de offentlige tilskuddene til studieforbundenes voksenopplæring. Loven ble tilført ressurser. Den skulle virke. Med den nye loven skjedde dette *ikke*. Noen må ha glemt noe på veien. De er herved påminnet.

Sturla Bjerkaker